
Minnisblað

Dagsetning: 8. apríl 2021

Höfundur: Þórólfur Guðnason sóttvarnalæknir

Viðtakandi: Svandís Svavarsdóttir heilbrigðisráðherra

Málsnúmer/skjalalýkill: 21011462

Efni: Minnisblað sóttvarnalæknis varðandi tillögur að opinberum sóttvarnaaðgerðum á landamærum vegna COVID-19.

Þann 1. apríl 2021 tók gildi reglugerð nr. 355/2021 um sóttkví, einangrun og sýnatöku við landamæri Íslands vegna COVID-19. Í 5. gr. reglugerðarinnar er kveðið á um að ferðamaður sem kemur frá eða hefur dvalið meira en sólarhring á síðastliðnum 14 dögum á svæði þar sem 14 daga nýgengi smita á hverja 100.000 íbúa er yfir 500 eða fullnægjandi upplýsingar um svæðið liggur ekki fyrir, skal dvelja í sóttkví (5 daga) eða einangrun í sóttvarnahúsi. Þessi ráðstöfun var ákveðin vegna þess að talsverð brögð voru að því, að ferðamenn í heimasóttkví fylgdu ekki leiðbeiningum um sóttkví sem orsakaði nokkrar hópsýkingar með talsverðri útbreiðslu. Að mínu mati er ófullnægjandi fylgni við reglur sem gilda um heimasóttkví ferðamanna ein helsta ógn við núverandi smitvarnir á landamærum vegna COVID-19. Fylgni við sjö daga sóttkví vegna innanlandssmita hefur verið til muna betri en fylgni ferðamanna sem hingað koma og eru örfá smit staðfest vegna brota á innanlandssóttkví.

Strax og reglugerðin tók gildi var töluverðum fjölda gert að dvelja í sóttvarnahúsi. Nokkrir einstaklingar sem töldu sig hafa ásættanlegt húsnæði fyrir sóttkví hér, sættu sig ekki við þessa ráðstöfun og kröfðust þess að dvelja í sínu húsnæði. Krafa þeirra um sóttkví í heimahúsi var borin undir Héraðsdóm Reykjavíkur í samræmi við sóttvarnalög og úrskurðaði héraðsdómur þ. 5. apríl 2021, að ofangreint reglugerðarákvæði um sóttkví í sóttvarnahúsi hefði ekki lagastoð í sóttvarnalögum. Þessi úrskurður héraðsdóms var kærður til Landréttar sem vísaði málinu frá þ. 7. apríl 2021 á þeim grunni að þeir einstaklingar sem málið varðaði væru lausir úr sóttkví og hefðu því ekki lengur lögvarða hagsmuni í málinu. Því er ljóst að úrskurður héraðsdóms stendur óhaggaður.

Með þessum úrskurði héraðsdóms um ólögsmæti þess að skylda fólk til sóttkvíar í sóttvarnahúsi er dregið úr áhrifamætti sýkingavarna á landamærum og ljóst að áfram verður veruleg hætta á að smit geti borist inn í landið með ferðamönnum nema að gripið verði til frekari aðgerða. Ég tel því rétt að áfram verði leitað allra leiða innan ramma sóttvarnalaga til að setja reglur sem lágmarka eins og hægt er að smit berist inn í landið af eftirfarandi ástæðum:

- 1) Þátttaka í bólusetningum er ekki orðin nægilega mikil hérlendis til að ónæmi sé nægilegt í samfélaginu til að koma í veg fyrir útbreiddan faraldur;
- 2) Faraldurinn er í mikilli útbreiðslu víðast hvar erlendis, þar á meðal í nágrennalöndum og það þrátt fyrir miklar sóttvarnaaðgerðir. Þetta eykur hættuna á að smit berist hingað til lands;
- 3) Hin nýju og meira smitandi afbrigði veirunnar sem orðin eru allsráðandi í nálægum löndum virðast valda alvarlegri veikindum í yngri aldurshópum og óvissa er uppi um hvort þau geti valdið endursýkingum og hversu vel núverandi bóluefni verndi gegn þeim.

Ég tel því nauðsynlegt að leitað verði allra leiða innan gildandi lagaramma til að lágmarka að smit berist inn í landið.

Ég legg því til eftirfarandi breytingar á núverandi reglugerð um sóttkví, einangrun og sýnatöku við landamæri Íslands vegna COVID-19:

1. Ný reglugerð um breytingar taki gildi sem fyrst og gildi til 1. maí 2021.
2. Aðgerðir vegna ferðamanna gildi jafnt um þá sem koma frá löndum sem skilgreind eru sem há-áhættusvæði og þá sem koma frá löndum með minni útbreiðslu á COVID-19. Farþegar frá Grænlandi verði áfram undanskyldir aðgerðum á landamærum.
3. Ferðamönnum verði gert að fara í 5 daga sóttkví í húsnæði sem uppfyllir skilyrði og umgengnisreglur sem koma fram í fylgiskjali hér að neðan.
4. Þeir sem að ekki geta dvalið í húsnæði sem uppfyllir ofangreind skilyrði verði gert skylt að dvelja í sóttkví í sóttvarnahúsi.
5. Hætt verði við fyrirhugað gjald vegna dvalar í sóttvarnahúsi. Líklegt er að gjald fæli einhverja frá því að gista í sóttvarnahúsi en þar er eftirlit betra en í heimasóttkví.
6. Eftirlit með einstaklingum í heimasóttkví verði aukið í þeim mæli sem viðeigandi lög heimila í samvinnu við almannavarnadeild ríkislögreglustjóra. Líklegt er, að til að eftirlit verði fullnægjandi þá þurfi að ráða auka mannafla í samvinnu við almannavarnadeild. Að mínu mati er nauðsynlegt að slíkt teymi starfaði m.a. í samvinnu við öll lögregluembætti.
7. Sektir vegna brota á sóttkví verði hækkaðar til muna eða a.m.k. tryggt að sektarheimildir séu fullnýttar. Vinna þarf þetta í samvinnu við lögregluembættin. Ætla má að auknar sektarheimildir letji menn til að brjóta sóttkvíarreglur.
8. Hægt verði að skylda einstaklinga í heimasóttkví sem verða uppvisir að broti á sóttvarnareglum að ljúka sóttkví í sóttvarnahúsi.

Fylgiskjal

Leiðbeiningar fyrir almenning varðandi heimasóttkví

Þeir sem koma til Íslands eftir að hafa verið á [áhættusvæðum erlendis](#) þurfa að fara í sóttkví og skulu skrá sig fyrir komuna til landsins. Í dag 7. apríl 2021 eru öll lönd utan Íslands fyrir utan Grænland skilgreind sem áhættusvæði.

Þeir sem hafa verið í nánd við einstakling með COVID-19 geta þurft að sæta sóttkví skv. ákvörðun smitakningateymis almannavarna og sóttvarnalæknis.

Orðalagið „heimasóttkví“ er notað í þessu og öðrum skjölum sem varða reglur um sóttkví í húsnæði sem ekki telst til opinberra sóttvarnahúsa, hvort sem um er að ræða heimahús, hótél, eða aðra gistimöguleika sem teljast [viðeigandi húsnæði fyrir sóttkví](#). Þannig er orðið „heima“ notað um aðstöðu sem notuð er til sóttkvíar, hvort sem einstaklingur er búsettur þar að staðaldri eða ekki.

Orðið „ferðamaður“ er notað yfir alla þá sem koma til Íslands, óháð búsetu, þjóðerni eða tilgangi ferðalags.

Sömu leiðbeiningar gilda um heimasóttkví fyrir ferðamenn og þá sem eru útsettir fyrir smiti innanlands nema að ferðamenn þurfa að dvelja 5 daga í sinni sóttkví, sem líkur eftir neikvæða seinni sýnatöku en útsetning innanlands krefst 7 daga sóttkvíar með sýnatöku í lok sóttkvíar. Að öðrum kosti varir sóttkví í 14 daga.

Sérstakar leiðbeiningar til viðbótar geta gilt um [sóttvarnahúsi/sóttkvíarhótél](#).

Við upphaf á sóttkví í heimahúsi skal einstaklingur kynna sér eftirfarandi ítarlegar upplýsingar um smitleiðir og einkenni COVID-19 sýkingar sem finna má [á vef embættis landlæknis](#).

Sóttkví

- Aðilar á heimilinu sem ekki hafa verið útsettir fyrir smiti skulu **ekki** vera á heimilinu með einstaklingi sem er í sóttkví. Heimilismenn sem voru útsettir fyrir smiti á sama tíma geta verið í sóttkví saman á sama stað.
- Ef einstaklingar sem ekki hafa verið útsettir vilja ekki eða geta ekki farið af heimilinu eiga þeir að vera í sóttkví með hinum.
- Umgengni við annað fólk er óheimil. Þess vegna þarf einstaklingur að fá aðstoð við aðföng o.þ.h.
  - Ef heimilið er í sóttkví geta vinir eða ættingjar sinnt aðföngum og skilið eftir við útidyr.
  - Ef heimsending matvæla og annarra nauðsynja er í boði á svæðinu er hægt að nýta þá þjónustu á meðan sóttkví stendur. Sá sem er í sóttkví ætti að taka fram að um sóttkví sé að ræða og varning ætti að skilja eftir við útidyr.
- Ef einstaklingur í sóttkví fær einkenni COVID-19 sýkingar ber honum að fara tafarlaust í sýnatöku (nota má einkabíl eða leigubíl og taka skal fram að hann sé í sóttkví).

Varðandi heimili með börn þar sem sumir eru í sóttkví en aðrir ekki:

- Ef hluti heimilsfólks er í sóttkví eftir ferðalag eða er skipað í sóttkví vegna nándar við tilfelli þarf allt heimilið að fara í sóttkví eða þeir sem ekki þurfa að fara í sóttkví að fara annað um leið og sóttkví hefst. Sjá einnig [leiðbeiningar um börn í sóttkví Opnast í nýjum glugga](#).

Einstaklingur í sóttkví á að halda sig heima við og ekki hafa bein samskipti við aðra.

- Sóttkvíarstaður þarf að vera sér húsnæði sem telst fullnægjandi til sóttkvíar sbr. [leiðbeiningar um húsnæði í sóttkví](#). Þetta getur verið heimili fólks en einnig leigu/lánsíbúðir eða hótélherbergi. Sjá nánar í leiðbeiningum um heimasóttkví.
- Einstaklingur í sóttkví **má** sækja nauðsynlega heilbrigðisþjónustu, þá að höfðu samráði fyrirfram við heilsugæslu/1700/112.
- Einstaklingur í sóttkví má **ekki** nota almenningssamgöngur (þ.m.t. áætlunarflug innanlands, strætisvagna) en [má nota leigubíla Opnast í nýjum glugga](#), bílaleigubíla eða einkabíl til að komast á sóttkvíarstað eftir komuna (og aftur á landamærastöð ef það á við), til að sækja nauðsynlega heilbrigðisþjónustu og til að komast til og frá seinni sýnatöku. Einstaklingar í sóttkví vegna ferðalags mega nota flugrútu.
- Einstaklingur í sóttkví má **ekki** fara til vinnu eða skóla.
- Einstaklingur í sóttkví **má ekki** fara á mannamót, hvort sem þau varða starf hans, fjölskyldu eða félagslíf.
- Einstaklingur í sóttkví **má** vera viðstaddur kistulagningu og jarðarför/bálför ef hann fylgir [sérstökum leiðbeiningum Opnast í nýjum glugga](#) þar að lútandi. Niðurstaða úr fyrri sýnatöku skal liggja fyrir eftir ferðalag erlendis. Einstaklingur í sóttkví sem dvelur á sama stað/heimili og sýktur einstaklingur með COVID-19 **má ekki** vera viðstaddur kistulagningu eða jarðarför/bálför.
- Einstaklingar í sóttkví mega **ekki** fara sjálfir eftir aðföngum, þ. á m. í apótek, matvöruverslun, pósthús, banka eða annað.
- Einstaklingar í sóttkví mega **ekki** fara á veitingastaði, krár/vínveitingastaði, heilsuræktarstöðvar, sundlaugar, í leikhús, kvikmyndahús, verslanir eða aðra staði þar sem margir koma saman.
- Einstaklingur í sóttkví má **ekki** dvelja í sameiginlegum rýmum fjölbýlishúsa, s.s. stigagöngum, þvottahúsum eða sameiginlegum gördum/útvistarsvæðum.
- Einstaklingur í sóttkví má **ekki** taka á móti gestum á heimili sínu meðan sóttkví stendur yfir.
- Einstaklingur í sóttkví má fara út á svalir eða í garð sem er til einkaafnota.
- Einstaklingur í sóttkví **má** fara í gönguferðir í nærumhverfi sóttkvíarstaðar en þarf að halda sig í a.m.k. 2 metra fjarlægð frá öðrum vegfarendum og má **ekki** heimsækja fjölsóttta staði þrátt fyrir að vera undir beru lofti. Viðmið eru tvær gönguferðir á dag í hámark 30 mínútur í hvort sinn.

Einstaklingur í sóttkví má **ekki** fara í skoðunarferðir og má **ekki** fara út að keyra nema við komuna til landsins, þegar mögulega þarf að ferðast milli landamærastöðvar og heimilis og í seinni sýnatöku eftir komu til landsins.